Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1425 — ՇԱԲԱԹ 18 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1903 — 31 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1903 ն. Տ.

ՎԱ ՓԱՐԱ
ՏՂԻ ԵՒ ՅՆՕՐԻՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, ՊՈՊ. ԱԼԻ ՓԱՇԱՅԻՆ, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՎԱ ՓԱՐԱ
ارمنیجه سورهانتاق غزته‌سی صاحب امتیازی ذ. جولك
باب عالی جاده‌سی نومرو ۲۰
DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN
SOURHANTAG
20, Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ՅՏ ՁԻ ՏՐՈՒԹԻՒՐ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ Է ԳՐԱԲԱՐԻՆ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՀԱՄԱՐ 12 ամիսը ԿԱՆԽԻԿ ղր. 75 — 6 » » » 40
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՑ 12 ամիսը կանխիկ ղր. 100 — 6 » » » 50
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՑ 12 ամիսը ԿԱՆԽԻԿ Ֆրգ. 22 — 6 » » » 11
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՓՈՓԻՆ ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՑ 10ԻՆ 20ԻՆ ԵՒ 30ԻՆ
ՏԱՆՈՒՅՈՒՄԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ Մէկ անգամի համար տողը 5 ղր. Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ
ԿԸ ԼՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ
ԱՒԱՒՕՑՆԵՐԸ ԱՐՇԱԼՈՑՈՒՆ

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆՕԹԵՐ

ՄԱՐԴԿՈՒԹԵԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Քաղաքակրթութիւնը իր անպատեհութիւններն ու ակար կողմերն ունի: Թէ աւելի զարգացած են մեր միտքերը, աւելի նրբացած մեր ճաշակները, չատ աւելի ճոխացած մեր նիւթական պէտքերը, կան թէ բարոյական վայելուչները, պէտք չէ մոռնալ միանգամայն թէ՝ այս յառաջդիմութիւններուն քովիկը՝ աւելի՛ անելի կը տեսնենք թշուառութիւնը, ինչպէս չատ աւելի դառն է նաեւ զրկուելը: Մէկ կողմէ՝ կենցաղի պայմանները կը կատարելագործուին, ու քաղաքակրթ երկիրներու վիճակագրութիւնները կանգի մի՛ին բարձրացումը կ'ապահովեն. մինչդեռ՝ միւս կողմէ՝ ամբողջ բժշկական աշխարհը աղաղակ կը բառնայ այն կորուստներուն համար, զոր մարդկութիւնը կրել կը կրէ ալքոլամոլութեան, հիւծախտին, տուբերկուլոզին եւ նոր ախտերունդին առողջական տկարութեանը տեսակէտով անոնց առաջ բերած ցաւալի հետեւանքներուն երեսէն:

Քանի՛ մարդկութիւնը կը յառաջդիմէ բարիքին մէջ, նոյն ատիճանով կը դառնանան ու կը նրբանան նաեւ չարիքները:

Անցեալ դարէ՛ դրամէն վտարուած առնը— և թերեւս նոյն իսկ անկ առա՛ջ— չէր համարձակած երբեք մաքն անցընել վայելուչներու պէսպիսութիւնները զոր քաներորդ դարուն սկիզբները պիտի ունենային իր յաջորդներէն անոնք որ տարիներ քանի մը հարիւր հազար ֆրանք եկամուտով Բարիզի Ավենիւ տէ Շան զ'Էլիզէէն, Լոնտոնի Բիքատիլլին, կամ Նիւ-Եորքի հինգերորդ Ավընիւին մօտերը ապրելու բարեբախտութիւնը ունին: Սակայն՝ իր դժբախտութեանը մէջ՝ յառաջդիմութիւնը չէր առաջ գացած մինչեւ ինձարտելը կանքի դառնութեան ասիճանը, որուն ենթարկուած են հիմայ օրինակի համար, ածխահանքերու գործաւորները, որոնք չաբաթներով աշխատելու յոյսը տեսնելու հնարաւորութիւն չունին՝ իր երեւակայութիւնը չէր զրած մաքին առվեսը պատկերացնելու մարդկային մարմինին ահռելի փոխութիւնը զոր հիւծախտն ու տափատը առաջ կը բերեն, զրկումներու կամ մոլութիւններու հետեւանքով: Չէր հասցած հանանականաբար բանականութեան հրէչին վատթարացումին, որ ալքոլամոլութեան արդիւնքն է, ինչպէս նաեւ սերունդին առողջական անկումին— ընկերային վիճակի կամ ծերնդական մտքերու հետեւանքը— որ ճակատագրային անէծքի մը պէս կուգայ իր անպարտութեան ազդեցութիւնը գործել զաւակներու վրայ, այլասերած մարմիններուն վրայ...

***

«Ցառաջդիմութիւն»ը երկու կողմէ հղած է, ինչպէս կը տեսնուի. նրբացումը միայն բարիքին յատուկ չէ: Միեւնոյն այլափոխութեան ենթակայ կը տեսնենք չարիքն ալ, որ մեծ քայլ կը յառաջդիմէ, յատկութիւն մը կազմելու համար, ինչպէս չքմեղացնել քաղաքակրթութիւնը. ինչպէս ապացուցանել թէ օգտակար բան մըն է առնիս, հակառակ բոլոր այն ներհակ եւ թիւրիմացներուն՝ որոնց վերը ակնարկեցինք:

Քաղաքակրթութեան չքմեղանքը այն ուժգին պայքարին մէջ է, զոր չարիքին դէմ կը մղէ անիկա օգտագործելով այն զօրաւոր միջոցներէն զոր գիտութիւնն ու մարդասիրութիւնը իր տրամադրութեանը տակ կը դնեն: Եթէ բարիքներուն յարակից ծաւալած են նաեւ չարիքները, կատած չկայ թէ պայքարը երբեք ո՛չ աւելի խիստացաւ, ո՛չ ալ աւելի ազդեցիկ եղած է անոնց դէմ: Համերաշխութեան զգացումին ծաւալումը, որ քաղաքակրթութեան չնորհներէն մէկն է, հրաշքներ կը գործէ մարդկութեան ճակատագրին անընդհատ կողմերը սրբագրելու համար, ու այդ սրբագրութեան գործը կը յառաջդիմէ արագութեամբ: Մարդկութեան պարզեւատուած չէ կատարելութեան հասնիլ և քաղաքակրթութիւնը երբեք չպիտի յաղթի բոլոր անպատեհութիւնները արմատախիլ ընելու: Սակայն մարդկութեան ներուած է կատարելութեան մօտենալ, ու այդ մերձեցումի գործը՝ որ անպատեհութիւնները քառնալով կամ թեթեւցնելով տեղի կ'ուենայ՝ չատ օրատպդող իրականացում մը ունի:

Ինչ հարկ անցեալէն ապացոյցներ փնտռել այս ըսածներուս, երբ մէկ չաբաթուան ծրագիրները կը բաւեն ցուցնելու մարդասիրութեան այն հրաչալի գործունէութիւնը, որ քաղաքակրթութեան կեդրոններէն միայն մէկուն, Բարիզի մէջ կատարուած է վերջին քանի մը օրերու մէջ:

Ցօրս մարդասիրական մարմիններ գումարուեցան ֆրանսական ասոյնին մէջ անցեալ չաբաթուան մէջոցին, և ատոնց մէջ յայտնեցան մարդասիրական այն տեսակ կարեւոր հարցեր, որոնց ամբողջութեանը իրատւամբ կարելի է իբր անուն տալ յօդուածիս սիրտզօրը. մարդկութեան պաշտպանութիւնը:

Մարմինները որոնց կ'ակնարկենք հետեւեալներն են.—

Ա. Հիւծախտէն Պահպանութիւն Մնայուն Ցանձնաժողովը, որ 40 ձեռնհաս անձնաւորութիւններէ կը բաղկանայ;

Բ. Հակալքոլական համաժողովը, որուն նախագահելու պատիւը կ'ընէ ֆրանսական հանրապետութեան նախկին նախագահ Պ. Բազիմիր Բէրիէ;

Գ. Գործաւորական պարէնչներու Միջազգային Համաժողովը, որ իր ծոցին մէջ կը միացնէ ոչ միայն առանց կուսակցական խտրութեան Ֆրանսացի մարդասէրները, այլեւ Գերմանիացին, Պելժիացին եւ Զուիցերիացին պատուրակները;

Դ. Դպրոցական առողջապահութեան և Բնախօսական Մանկավարժութեան առաջին համաժողովը՝ վերջապէս, որ կրթական գործին մէջ չատ օգտաւէտ բարեչրջում մը առաջ բերելու կոչուած է:

Մրքան այլազան գործունէութիւն մը: Մարդասիրութիւնը մրքան ճիգ աւորուած: Քաղաքակրթութիւնը ամէնէն փառաւոր արդարացումը չէ՞ներներ երբ այսքան ընդարձակ է իր հոգածութիւնը՝ չարիքներու ու անպատեհութիւններու ազդեցութեանը դէմ:

***

Որպէսզի կատարելապէս հասկնանք թէ որչափ ազդեցիկ կերպով կ'այխատուի մարդկութեան պաշտպանութեանը, թոյլատրուիմ կը խնդրեմ «Սուրհանդակ»ի ընթերցողներէն քննութենէ անցընել այս գումարումներուն չարժանրիթները:

Հիւծախտին դէմ մարանչելու համար մնայուն յանձնաժողով մը կազմելու գաղափարը կը պատկանի բժիշկ-ուսումնասէր Պ. Կրանչէի, որ ժամանակիս կարողագոյն հեղինակութիւնն է թոքերու հիւանդութեանց համար: Այդ գաղափարին իրականացումին ամէնէն աւելի աշխատած է ֆրանսական նախկին նախարար եւ այժմ երեսփոխանական Ժողովի նախագահ Պ. Լէոն Պուրժուա, որուն կինը, ինչպէս կը յիշուի, հիւծախտէ մնուա անցեալ ձմեռուան վերջերը: Պ. Պուրժուա իր կողակցին յիշատակին հաւատարմութեան պարտք մը կը համարի իր ազդեցութեանը ու ժամանակին կարեւոր մէկ մասը յատկացնել հիւծախտին դէմ մղուած պայքարին: Ընթերցողները պիտի գնահատեն ամուսնական սիրոյ այս բարձր ըմբռնումը, որ կը յատերժանայ Պ. Պուրժուայի սրտին մէջ, լաւ ծրագրուած բարեգործութեամբ մը արտայայտուելու համար:

Ցանձնաժողովին բացումը կատարած է անձնապէս նախարարապետ Պ. Բռնպ, Պ. Պուրժուա որ երկրորդ ատենախօսը եղած է, չատ յստակ կերպով չեչտած է խնդրոյն կարեւորութիւնը, յայտարարելով թէ հիւծախտը տարին 150 հազար Ցրանսացիի կեանքը կը խլէ: Ահաւասիկ իր գաղափարները, որոնք ամէնէն ներհուն ուսումնասիրութիւնը կը կազմեն այս կարեւոր հարցին վրայ.—

«Հիւծախտաւորը ընկերային վիճակի մը զոհն է: Այդ վիճակը կը կայանայ առողջապահական տեսակէտէ մը, արդի քաղաքակրթութեան անբաւականութեանը մէջ, իր հիւանդութիւնը ծնունդ առած է անտաւոր սերմի մը նպաստաւոր միջավայրի մը հանդիպելէն: Հիւծախտաւորին թո քերուն այդ տեսակ միջավայր մը կազմելն ալ ընկերային վիճակի մը հետեւանքն է, քանի որ անիկա առաջ կուգայ իր կազմուածքէն որ ժառանգական է իր կրթութեան անբաւականութենէն, ապառողջ ընակարանէ մը. անբաւական սնունդէ, —կամ ալքոլական ըմպելիներու չափազանց գործածութենէն:

«Հիւծախտաւորը—որ ընկերային վիճակին կրկնապէս զոհն է— ընկերային վտանգ մը կը դառնայ: Պէտք է հետեւեալ հիւանդութեան հաւերեալութեանը ընդդիմանալ, առողջապահիկ միջոցներու հաստատութեամբ. յառնուն անձնապահպանութեան մղուած այս պայքարը, պէտք չէ որ անհատական բարեգործութիւններով չատանայ. անիկա ընկերային պարտաւորութիւն մըն է, որ պէտք չէ անտեսէ ոեւէ քաղաքակրթ ժողովուրդ»: Իր եզրակացութիւն, Պ. Պուրժուա կը խնդրէ հետեւեալ երկու բանաձեւերու իրականացումը.

Ա. Անհատին պաշտպանութիւնը մանկներու փոխանցումին դէմ:

Բ. Ընկերութեան պաշտպանութիւնը հիւծախտաւոր անհատին դէմ:

Ինդիրը կարծեցին չափ պարզ չէ: Անհատական կեանքի պայմաններուն մէջ, ինչպէս նաեւ հիւծախտաւորէն առաջ գալիք վտանգներուն դէմ ձեռք առնուելիք միջոցները առնչութիւն ունին ինքնասրոյնութեան անբռնաբարելի իրաւունքներուն հետ: Սակայն Անգլիոյ մէջ, ուր այնքան կը յարգուին այդ իրաւունքները, Միջոցառնը չվարանեցաւ քանակարանները առողջապահիկ վիճակի մէջ դրուելուն օրէնքը հաստատել, որուն չնորհիւ զգալի կերպով նուազեցան հիւծախտէն առաջ եկող մահերը:

Մնայուն յանձնաժողովին կողմէ կազմուած հինգ մասնախումբեր կ'ուսումնասիրեն հիմա՝ այս կարեւոր հարցին (Ա.) Ընդհանուր Դասախրատեսութեան, (Բ.) Մնունդի, (Գ.) Բնակարաններու, (Դ.) Անձնական Միջավայրի, (Ե) Հաւաքական Միջավայրի, (Զ.) Աշխատութեան Պայմաններու, և (Է.) Հաւաքական մարմիններու պաշտպանութեանը հետ յարաբերութիւն ունեցող մասերը, մինչդեռ կեդրոնական յանձնախումբ մը կը զբաղի որոշումներու գործադրութեան միջոցներով:

Շատ բեղուն արդիւնք մը կը սպասուի միւսոյն Ցանձնաժողովին գործունէութենէն, որուն վրայ ատիթ պիտի ունենանք անդրադառնալու:

***

Հակալքոլական համաժողովն ալ նիւթական ախտով մը կը զբաղի, որուն վնասները հիւծախտին վնասներէն պակաս չեն: Այդ ախտն ալ ընկերային վիճակի մը հետեւանքն է: Եւ եթէ ալքոլամոլը վտանգ չի սպառնար մանրէներու փոխանցումով, սակայն վնասը նուազ կարեւոր չէ իր ընկերային կացութեանը, միջավայրին վրայ ըրած ազդեցութիւնը, ինչպէս նաեւ սերունդին առողջական վիճակին տեսակէտներէն:

Հոս ալ ջանք մը կայ չարիքին հաղորդակցութեանը դէմ, որ գիտենք համաձայնական՝ հայ վարժուհիներուն ախոյեանը՝ իր անցեալ վեց ամիսը տարիները եւրոպական միջավայրի մէջ ապրած ըլլալով, ինքզինքը օտար կը զգար թերեւս այս տեսակ հարցի մը մէջ իր խօսքը խառնելու, եւ ատոր համար, հարկ տեսած էր օտար բուհի մը ծպտուելով խօսելու: Բայց ամէնքս ալ տեսանք որ իր յայտարարութիւնները մեր վրայ չկրցան ամբողջ վար ինկածի ապաւորութիւնը: Տիկին Եայեան ալ քաղաքագէտ մըն էր գեղեցիկ վարժուհիներու դէմ մղուած պայքարին համար: Ու ալ միայն բողոքող մը, այլ եւ գործնական խորհրդակից մը, ահա թէ ինչպէս կ'ներկայացնէր իր յօդուածը.—

«Քանի որ կը հաւատամ թէ ձեր հասարակութիւնը թերեւս չպիտի մնայ, պէտք չէ որ համայնքը տուժէ, ոչ, պէտք չէ որ տուժէ: Սոր համար ալ վարժուհիները պէտք է ջանան գեղեցկանալ, եւ իրենց մաքին հետ խնամեն նաեւ իրենց զրուազարդը և իրենց արտաքին երեւոյթը, կարելի եղածին չափ հաճելի դառնալու համար միմիայն իրենց դատարտուհեանը յանձնուած տղաքներուն»:

Անոյ կարդ սքիչ մըն ալ «Սուրհանդակ»ի «ՃԷՆԻՄԷՆ»ը քրա, և իր կեղծանունին վրայ ասպետականութեամբ մը Մր. Շաւարչ ալ անհետեւ գաւա Դեղեցիկին՝ հետեւաբար և գեղեցիկ վարժուհիներուն դէմ մղուած պայքարը: Well done!

Բայց տարբեր բան է, երբ կարգը Ա. Ցարութիւնեանի յօդուածներուն կ— է, ուր կ'ուսումնասիրէ մանրամասն գեղեցիկ վարժուհիներու թեկնածութիւնը իր երկասիրի եղրակացութիւններով այնքան իրատւամբ կ'ուսար մէկ կողմին որքան միւս կողմին:

Ամէնէն առաջ պէտք է դիտել տալ որ Դեղեցիկ Վարժուհիներու հարցին նուիրուած երկու յօդուածներուն մէջ ալ, Ա. Ցարութիւնեան կը խօսէր աւելի իբր տանուպապիրը Մալկարայի Թագաւորդին, և ո՛չ թէ իբր հեղինակը Լրատւ Ինաքին, կամ իբր լրագրական մէկ դէմքը մեր գրականութեան, ինչպէս ճանչցած ենք զինքը: Աղատութիւնները չեն որ կը նախապատրաստ ըլլա: Ուրեմն ցոյց տանք թէ ո՛ր կէտին մէջ կը կայանայ Ցարութիւնեանի երկասրատութիւնը:

«Սուրհանդակ»ի 1404 թիւին մէջ հրատարակուած իր առաջին յօդուածով Պ. Ցարութիւնեան առաջադրած նիւթը բոլորովին ընդլայնելով, կարծիք կը յայտներ թէ «Մնայ մը գեղեցկութեան մէջ իրրեւ ազդակ չատ աւելի տարբեր հանգամանքներ կան, քան թարթացուցիչ յատկութիւններ»: Ու կը յարէր.—«Իրարմէ չատ տարբեր թեկնածութիւններու կը հաւասրուինք քնականօրէն գեղեցիկ կնոջ մը մարկ կենդանագրին կամ մարկ արձանին առջեւ, ու անոր ապրող ու բոցավառ աչքերուն առջեւ:»

Հիմնուելով այս տեսակէտին վրայ, յօդուածագիրը մ'չտ իր առաջին յօդուածով, կը վճռէր թէ գեղեցիկ վարժուհիները երբե՛ք չեն ազդեր իրենց վարժարանական չրջանակներուն մէջ, որովհետեւ գեղեցիկ են:

Բայց երկրորդ յօդուածը, ինչ ըսեմ, կարծես գեղեցիկ վարժուհիներու թեկնադրութեանը տակ կատարուած չատ կոչտամ մըն է. իբր հրապարակագիր՝ գեղեցիկ վարժուհիներուն դէմ նախապէս սարքած իր փաստաներէն չա՛տ դասալիքներ կան հոն. ու թէպէտ չըն-դուներ որ գեղեցկութիւնը անհատական աղդեցութեան խարիսխը կրնայ ըլլալ— արդէն այդ չէր վիճելի խնդիրը— բայց չի վարաներ չատ պէս դատաստներ արտայայտելու.

«Քանա՞ր է վարժուհիներուն գեղեցկութիւնը վտանգաւոր նկատել իրենց պաշտօնի չրջանակին մէջ և ըստ այնմ գեղեցիկ վարժուհիները մերժել, զգուշանալով անոնցմէ իրրեւ ազդակ անթարութեան եւ գայթակղութեան գէպքերու: Ըստ իս սակայն չատ խոչոր անհեթեթութիւն մըն է, թոյլ տալը արժանապատուութեան անարդար վիրաւորանք մը բազմաթիւ պարկեչտ աղջիկներու»: (Սուրհանդակ թիւ 1408):

ՀԱՅԿ ԵՒ ԱՅԻՆ

ՀԱՅԵՐԷՆ ՍՈՒՏ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

8.

ՄԱՐՏ

Ինչո՞ւ պատերազմ մղեցինք մենք ընդդէմ Թուրքիոյ։ Ինչո՞ւ մեր զինուորները ամբողջ ամիսներ շարունակ կռուեցան Ալաշկերտի դաշտերուն վրայ, եւ ինչո՞ւ մեր հերոսները իրենց արիւնը թափեցին հոն։ Ինչո՞ւ մեր ամբողջ ազգը ոտքի ելաւ, եւ ինչո՞ւ ամբողջ աշխարհ մեր կռիւին հետեւեցաւ ուշադրութեամբ։

Ահա հարցումներ, որոնց պատասխանը ամէն հայ գիտէ, ամէն հայ կը զգայ իր սրտին խորը։ Ամէն հայ գիտէ, որ մենք կռուեցանք մեր հայրենիքին համար, մեր ազգին համար, մեր ընտանիքներուն համար։ Ամէն հայ գիտէ, որ մենք կռուեցանք, որովհետեւ մեզ ստիպեցին կռուիլ։ Ամէն հայ գիտէ, որ մենք կռուեցանք, որովհետեւ մեր թշնամին մեզ կը ջնջել կ՚ուզէր երկրի երեսէն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՔԱՐԱՆ

ԹԻՖԼԻՍ

30 Հունվ. 1903

Թղթակցություններ, հայտարարություններ և բաժանորդագրություններ ընդունվում են Թիֆլիս, Ավլաբարում, Ներսիսյան դպրոցի դիմաց, Հայկական հանքարանի տանը։

Հեռագրական հասցե՝ Թիֆլիս, Հանքարան։

Հեռագրական գործակալություն՝ Ռոյտեր, Հավաս, Վոլֆ

ԲԵՐԹԱ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԳՐԱԿԱՆ ԳԱՂՈՒԱՐ

Ա. ՄԱՍ

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՎԱՆԱՎԱՐԺԵԱՆ

Բ.

—Ամա՛ն, ասաց Ծերունին, ես ալ ուրիշ բան չեմ ուզեր, միայն թե ինծի ըսես, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան բարի եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան ազնիւ եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան քաղցր եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան գութ ունեցար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան սէր ունեցար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան համբերութիւն ունեցար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան հանդուրժող եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան ներող եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան մեծահոգի եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան ողորմած եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան գթած եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան խղճահարութիւն ունեցար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան կարեկցութիւն ունեցար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան ցաւակցութիւն ունեցար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան մխիթարական եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան սրտակից եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան բարեկամ եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան հաւատարիմ եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան նուիրեալ եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան ծառայասէր եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան հնազանդ եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան խոնարհ եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան համեստ եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան պարկեշտ եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան ամօթխած եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան զգուշաւոր եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան զգոյշ եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան ուշադիր եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան խելացի եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան իմաստուն եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան հեզ եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան համակրելի եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան սիրելի եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան գեղեցիկ եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան գրաւիչ եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան հրապուրիչ եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան հմայիչ եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան կախարդական եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան անուշ եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան քաղցրիկ եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան ախորժելի եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան հաճելի եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան սիրուն եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան գեղանի եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան գեղակազմ եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան գեղադէմ եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան գեղադիմի եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան գեղագիր եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան գեղանկար եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան գեղարուեստական եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան գեղարուեստագէտ եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան գեղարուեստասէր եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան գեղարուեստամոլ եղար, ինչո՞ւ համար ինծի հետ այսքան գեղարուեստաբան